فضیلتی که در جامعه کمرنگ شده است

ادب یکی از واژه‌های نسبتا پرکاربرد است که شاید در شبانه‌روز چندین مرتبه آن را بشنویم، سوال این است که ادب چیست؟ و چگونه می توان به یک نفر گفت با ادب و یا بی ادب.

با توجه به آنکه ادب یک واژه عربی می باشد، در لغت‌نامه‌ها به معنای هدایت کردن مردم به سوی کار پسندیده، اخلاق نیکو و خوش و بازداشت آنها از کار زشت، تعریف شده است. فخرالدین بن محمدعلی طُریحی، از مفسران قرآن کریم و عالمان دینی امامیه در قرن یازدهم نخستین عالم شیعی است که در توضیح واژگان مشکل قرآن و حدیث، کتاب نوشته است. او در کتاب مجمع البحرین ادب را، حسن اخلاق تعریف کرده است.

حسن‌بن‌محمد‌دیلمی‌عالم‌شیعی‌در‌تعریف‌ادب اینگونه‌آورده است: «حقیقت ادب، جمع شدن صفت های نیک و دور کردن صفات زشت است...» همچنین علامه طباطبایی رحمه‌الله در تفسیر المیزان می فرمایند: ادب، هیأت زیبا و پسندیده است که طبع و سلیقه چنین سزاوار می داند که هر عمل مشروعی چه دینی باشد مانند دعا و امثال آن و چه مشروع عقلی باشد مانند دیدار دوستان بر طبق آن هیأت واقع شود.

بعد از توضیح لفظ ادب لازم است به سراغ قرآن برویم تا ببینیم چه موضعی نسبت به ادب دارد و از منظر قرآن ادب به چه معنا می باشد.

نشانه خردمندی و باعث مغفرت الهی

در رابطه با اهمیت ادب در قرآن می توان گفت همین بس است که قرآن، رعایت ادب و نگاه داشتن حرمت افراد در روابط اجتماعی، نشانه خردمندی دانسته شده است. «کسانی که تو را از پشت حجره ها بلند صدا می زنند، بیشترشان نمی فهمند.»

در آیه ای دیگر بعد از آنکه قرآن مسلمانها را به رعایت ادب نزد رسول الله (ص) امر می نماید در ادامه آن می فرماید: افرادی که ادب را رعایت می کنند کسانی اند که خداوند دل‌هایشان را برای پرهیزکاری آزموده (و آماده ساخته) است. و در انتها می‌فرماید: آنان را آمرزش و پاداشی بزرگ است. یعنی رعایت ادب مقدمه ای برای پرهیزکار شدن و باعث دریافت اجر و مغفرت الهی می باشد.

ندای فطرت که مورد غفلت واقع شد

خداوند تبارک و تعالی در سوره نور، رعایت حقوق دیگران را به عنوان ادب نام برده ورعایت ادبِ وحقِ دیگران را سرچشمه سعادت بشر معرفی می کند. «ذٰلِکمْ خَیْرٌ لَکمْ» و در انتهای آیه می‌فرماید: آداب و اخلاق دینی، همان ندای فطرت است، که مورد غفلت قرار گرفته و باید با تذکر آنرا بیدار کنیم.

تبعیت از رهبر اسلامی و حفظ نظم جامعه

در زمان صدر اسلام وقتی سپاه اسلام به سوی احد حرکت کرد، مصادف شد با شب عروسی جوانی به نام حنظله که این جوان آمد نزد رسول الله(ص) و اجازه گرفت تا مراسم عروسی خود را برگزار کند و بعد به سپاه اسلام بپیوندد که پیامبر(ص) به وی اجازه داد و فردای آنروز بدون آنکه غسل بکند به جبهه رفت و شهید شد، نبی مکرم اسلام بعد از شهادت حنظله فرمودند: «فرشتگان او را غسل دادند». که این آیه نازل شد: مؤمنان (واقعی) تنها کسانی هستند که به خدا وپیامبرش ایمان آورده و هرگاه با پیامبر بر کاری اجتماع نمایند، بدون اجازه او نمی روند.

قرآن با بیان این آیه می‌خواهد بگوید اجازه گرفتن از رهبر الهی و تسلیم او بودن یکی از نشانه های ادب است، یعنی اگر انسانی ادب داشت بالطبع به نظام و رهبر خود نیز عشق می ورزد و تابع محض رهبر زمان خود می باشد و اگر ادب در جامعه‌ای نباشد باعث از بین رفتن نظم آن جامعه و سرپیچی افراد از رهبران خود خواهد شد.

خشوع در عبادت

خاشع بودن در عبادات یکی از آثار ادب داشتن می باشد: «الذین هم فی صلوتهم خاشعون» همانا که در نمازشان خاشع و فروتنند.

در این آیه خداوند می فرماید: کسانی که وقتی نماز می‌خوانند متوجه هستند که در برابر چه کسی ایستاده و با او راز و نیاز می‌کنند، ادب را رعایت کرده و در عبادت خود خشوع (ادب جسمی روحی) خواهند داشت. همانگونه که داریم روزی رسول اکرم(ص) دید که شخصی در حال نماز با ریش خود بازی می‌کند، فرمودند: اگر او روح خشوع داشت، هرگز این کار را نمی‌کرد.

عدم غرور و تکبر

از دید قرآن از دیگر نشانه های ادب، غرور و عجب نداشتن: «فَعَسی أُولئِکَ أَنْ یَکُونُوا مِنَ الْمُهْتَدینَ» امید است چنین گروهی از هدایت یافتگان باشند.

گاهی مواقع بعضی انسانها با انجام دادن چند عبادت، به غرور و عجب می رسند و فکر می‌کنند که کار بسیار بزرگی انجام داده‌اند، که ادب قرآنی اقتضاء می کند انسان اعمال و عبادت خود را در برابر نعمت های خداوند هیچ بداند تا به مرحله غرور نرسد که غرور باعث بطلان عبادات و از بین رفتن اجر آنها و مانع تکامل انسان می شود.

حفظ آبروی دیگران

روزی امام صادق(ع) از یکی از یاران خود پرسید: زکات مال خودت را چه می کنی؟ گفت: فقرا نزد من می آیند و به آنها پرداخت می کنم. امام فرمود: این کار تو سبب ذلّت فقرا است و هر کس دوست خدا را ذلیل کند، گویا در کمین جنگ با او نشسته است.

اگر کسی دارای ادب اسلامی باشد با هیچ یک از کارهای خود باعث ذلت و بی احترامی به دیگران نمی شود، خداوند در سوره توبه آیه ۱۰۴ خطاب به مسلمانان می فرماید که وقتی صدقه می‌دهید فکر نکنید به فقیر داده اید، نه بلکه شما به خدا پرداخت می کنید پس نباید بخاطر این کارتان بر سر آنها منت بگذارید و یا باعث از بین رفتن آبروی او شوید.

«آیا نمی دانستند که فقط خداوند توبه را از بندگانش می‌پذیرد و صدقات را می گیرد و خداوند توبه پذیر و مهربان است؟!

نتیجه:

با توجه به این مطالبی که ذکر شد ، فهمیدیم که رعایت ادب مورد تاکید قرآن و پیامبر(ص) و ائمه معصومین علیهم‌السلام بوده است، و ادب هم در جامعه و هم در ارتباط شخصی لازم است و برای رسیدن انسان به کمال (که هدف از خلقت انسان همین می‌باشد) و ارتباط با خداوند رعایت ادب ضروری و مورد تاکید قرار گرفته است، واگر امروز در جامعه و زندگی ما مشکلاتی وجود دارد یکی از دلائل آن عدم رعایت ادب می‌باشد.

آشنایی با قرآن

متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

تفسیر سوره تین

انسان از نظر جسمانی و روحانی در احسن تقویم

حال آیا انسان از نظر جسمانی در احسن تقویم است یا از نظر روحانی؟ جواب این است: به معنایی که عرض خواهیم کرد، هم از نظر جسمانی و هم از نظر روحانی.

البته اینکه می‌گوییم «از نظر جسمانی» مقصودمان این نیست که جسم و هیکل انسان از نظر زیبایی‌شناسی مثلاً از اسب یا طاووس زیباتر است، بلکه مقصود این است که معتدلترین مزاج‌ها به اصطلاح فلاسفه، [اختصاص به انسان دارد.]

فلاسفه می‌گویند: هر موجودی هر حالتی را که می‌پذیرد بستگی دارد به نوع ترکیبی که در وجود او هست.

اگر موجودی به صورت گیاه درمی‌آید و قابلیت رشد دارد و موجود دیگری جماد است و قابلیت رشد ندارد، [به این جهت است که] ترکیب این موجود نباتی متعادلتر از ترکیب آن موجود [جمادی] است.

همچنین هر گیاهی اگر از گیاه دیگری حیات راقی‌تری دارد به این دلیل است که اندام راقی‌تری دارد، یعنی ترکیب متعادلتری دارد. باز حیوان ترکیب متعادلتری از گیاه دارد و خود حیوانات هم با یکدیگر فرق می‌کنند.

تا می‌رسد به انسان که ترکیب انسان (هم ترکیب بدنی‌اش) از نظر مجموعه عناصر، معتدلترین ترکیبی است که در عالم پیدا شده است.

اگر روح الهی در این بدن پیدا می‌شود گزاف نیست؛ یعنی اینچنین نیست که امکان داشته این روح الهی را در اندام اسب یعنی در آن ترکیب از ترکیب‌های طبیعت قرار بدهند ولی حالا در این ترکیب قرار داده‌اند، بلکه اصلاً در میان ترکیبات طبیعت هیچ ترکیبی غیر از [بدن انسان] نبوده است که بتواند جایگاه و مأوی و آشیانه روح انسانی قرار بگیرد.

پس هم جسم انسان در احسن تقویم (یعنی در «احسن ترکیب» به همان معنایی که فلاسفه می‌گویند) است و عالیترین ترکیبات عالم است و هم روح و حیات و قوه مدبر در وجود انسان.

خیلی واضح است که در هیچ موجودی چنین حیات و قوه مدبری وجود ندارد. پس انسان، هم از نظر جسمی و هم از نظر روحی در احسن تقویم است؛ یعنی انسان در مجموع جسم و روحش در احسن تقویم است.

چرا دو سوگند به امور مادی و دو سوگند به امور معنوی؟

از اینجا می‌توان پی برد که چرا از چهار سوگند ابتدای سوره دو تای آنها به امور مادی است و دو تای دیگر به امور معنوی.

انجیر و زیتون دو امر مادی هستند که به آنها سوگند خورده شده، و جایگاه تکلیم موسی با خدا و جایگاه نزول وحی بر خاتم انبیا دو امر معنوی هستند که به آنها سوگند خورده شده.

در واقع فرموده: به این دو امر مادی و به آن دو امر معنوی قسم، که ما انسان را مادهً و معناً در نیکوترین قوامها آفریدیم. پس چون در مورد قسم، هم ماده است و هم معنا، هم به امر مادی قسم خورده شده و هم به امر معنوی.

گفتیم معنی اینکه «خلقت انسان در نیکوترین قوام‌هاست» این است که خلقت انسان در نیکوترین استعدادهاست.

نیکوترین استعداد بدنی یعنی نیکوترین ترکیب بدنی و نیکوترین ترکیب بدنی همان است که بتوان در خودش روح انسانی را جا بدهد، بلکه به تعبیر سوره «قد افلح» [همان است که بتواند] به روح انسانی تبدیل شود.

عالیترین قوام روحی در چیست؟

می‌رویم سراغ روح؛ عالیترین تقویم روحی و عالیترین استعداد روحی در چیست؟ در حرکت لایتناهی که دیگر حد ندارد، رفتن و به خدا رسیدن، رفتن به حدی که انسان مظهر تام و تمام حق واقع شود، به جایی که دیگر پایانی ندارد.

تا اینجا مسئله خلقت مطرح است. می‌فرماید: ما انسان را با چنین روحی که می‌تواند مظهر علم و حکمت و قدرت و فنانیت و خلاقیت و خلاصه مظهر همه صفات کمالیه الهی واقع شود، آفریدیم.

انسان با اختیار و اراده می‌تواند مظهر تام حق شود

گفتیم که انسان دارای بزرگترین و بالاترین استعداد روحی است به گونه‌ای که می‌تواند مظهر کامل حق واقع شود. حال سؤال این است که انسان چگونه می‌تواند مظهر کامل حق واقع شود؟ یعنی آیا انسان چه بخواهد چه نخواهد جبراً مظهر حق می‌شود؟

یا اینکه این عالیترین استعدادها را به این شکل دارد که چون کاملترین موجودات است خدا به او عقل و فهم و درک و قوه تشخیص و اراده و اختیار و آزادی داده است که این راه کمال را بپیماید؛ یعنی می‌تواند این راه بی‌پایان را برود و همان بشود که برای آن آفریده شده، و می‌تواند نرود و از این استعدادهای عظیم و این سرمایه عجیب و بزرگ هیچ استفاده نیکی نکند، بلکه بدترین استفاده‌ها را بکند.

طرح: عصرمردم

جدول شماره ۹۴/۸۱۵

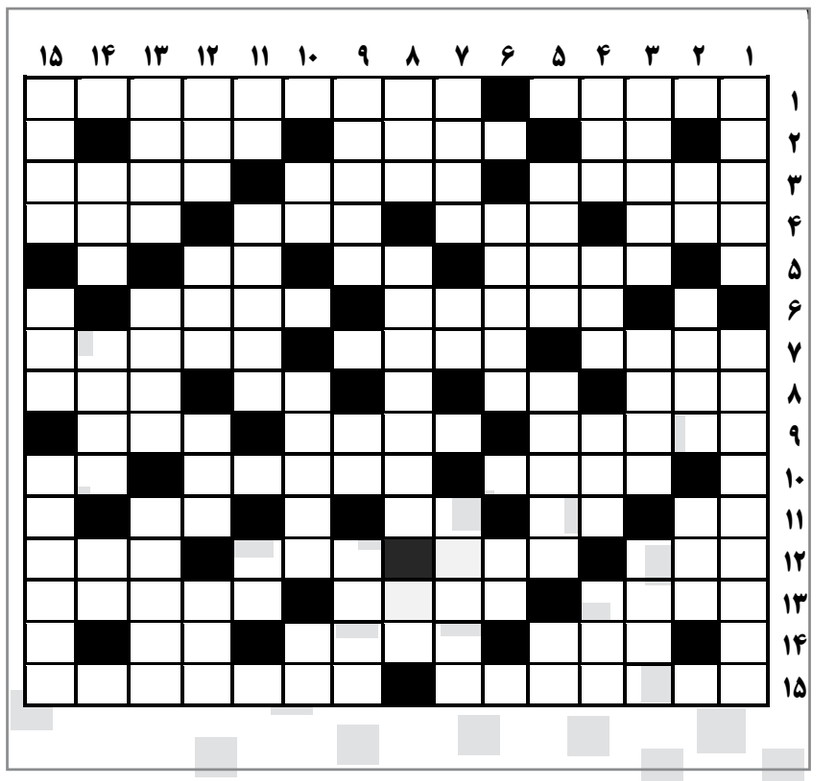

افقی:
۱-همیشگی- از شاهان هخامنشی
۲-خاندان- سند پرداخت پول- از محصولات جالیزی
۳-بالاتر از ناسوت- از بیماری‌های اقتصادی- ورم
٤-روز- ابتدا- آرزو- آسانی
٥-تاکنون- تلخ- ناخوب
٦-صبور- زشت
۷-از رودهای عراقی- روییدن- سرچشمه
۸-شک- ابر زمین‌گیر شده- از حیوانات اهلی- بزرگترین آبزی
۹-برادر موسی (ع)- بالاکن- باران
۱۰-ساحل- حیله و تزویر- نفس
۱۱-لباس زنانه- از شهرهای کویری ایران- آفت گندم- طعم کالی
۱۲-تقوی- نقوذکننده در سایت- دم- گرو
۱۳-قاطر- راغب- از دانه‌های خوراکی
۱٤-از توابع لارستان- زیبا- پاسخ منفی عرب
۱٥-مواجهه با رویدادهای ناخوشایند- رنگ آبی تیره

عمودی:
۱-محل کاشت کدو و بادنجان- زیربنای مناسبات اجتماعی
۲-وی- یم- پرستار
۳-خوف- تاب شیرازی- خطاب خشمگینانه
٤-زرد خارجی- خروج تدریجی آب از لوله- برگ- از فلزات سبک
٥-از جنگ‌های صدر اسلام- مرکز بحرین- بن مضارع از مصدر زاییدن
٦-معشوقه ناپلئون- شکم شیرازی
۷-نامی پسرانه- کافی- چرم‌فروشی
۸-خوش‌قیافه- هدف شطرنج‌باز- سیم بی‌آغاز
۹-جمع دور- تکخال- برهان
۱۰-اغلب حیوانات دارند- از شهرهای مرزی ایران- هنوز لال نشده
۱۱-دست نخورده- پر- بلندترین قله فارس
۱۲-بالاپوش- نماز ستون آن است- گیج- آواره
۱۳-نافرخندگی- نابودی و سقوط عمل نیک را گویند- اضافه بار
۱٤-از بیماری‌های تنفسی- متخصص- از ادات تنبیه
۱٥-زوج- از جواهرات- شیشه‌ای

جواب جدول شماره ۹۴/۸۱۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	پ	ا	ر	ی	س	■	پ	ا	ن	ه	ل	ن	ی	س	م
۲	ن	■	ی	س	■	ث	ا	ن	ی	■	ن	و	ا	■	غ
۳	ک	ا	و	ر	س	■	ی	د	ک	ی	■	ک	و	پ	ا
۴	ا	ن	ا	■	ا	ت	م	■	ا	ت	ش	■	ه	و	ک
۵	ن	■	س	ل	ی	ح	■	پ	ن	■	ی	م	■	م	■
۶	■	ا	■	پ	و	ر	ی	ا	■	س	پ	ا	س	■	ک
۷	پ	ن	چ	ه	■	ی	و	ن	س	■	و	ر	ا	ث	ت
۸	ا	ی	ل	■	پ	ب	■	د	■	پ	ر	ح	■	ر	پ
۹	س	ر	ا	چ	ه	■	پ	و	ت	ه	■	م	ر	ی	■
۱۰	ت	■	د	ر	ز	ی	ر	■	و	ا	ن	ی	■	ا	خ
۱۱	و	ن	■	م	ا	■	ه	ا	■	ن	■	خ	س	■	ر
۱۲	ر	ن	د	■	د	ا	م	■	ن	ه	چ	و	د	ا	■
۱۳	ی	ک	ا	ن	■	ف	ر	ق	ه	■	م	ا	ن	و	س
۱۴	ز	■	ن	ی	م	■	و	ر	ا	چ	■	ر	ا	■	ا
۱۵	ه	و	ا	ش	ن	ا	س	■	ل	ا	ر	س	ت	ا	ن

سودوکو

جدول شماره ۹۴/۲۸۹

6	4	2					7	
5	9	7		4	2	6		
	3				7		4	
		5	9	6				
			3		4			
				5	1	8		
	7		2				5	
		8	5	7		2	1	4
	5					7	9	8

جواب جدول شماره ۹۴/۲۸۸

5	3	6	1	4	8	2	9	7
8	2	7	9	5	3	1	6	4
9	1	4	2	6	7	8	3	5
4	9	3	5	8	2	7	1	6
1	7	8	6	3	9	4	5	2
2	6	5	7	1	4	3	8	9
3	8	9	4	2	5	6	7	1
6	5	2	8	7	1	9	4	3
7	4	1	3	9	6	5	2	8

شیوه حل جدول سودوکو

یک سودوکوی معمولی دارای ۹ ستون عمودی و ۹ ردیف افقی است که توسط خطوط پررنگ‌تر به ۹ جعبه ۳ در ۳ تقسیم شده است.

تعدادی از خانه‌ها دراین جدول دارای عدد هستند و وظیفه شما این است که خانه‌های خالی را پر کنید طوری که هیچ عددی در یک ستون، ردیف و جعبه تکرار نشود.

اعدادی که در هر ردیف و ستون قرار می‌گیرد از عدد ۱ تا ۹ را شامل می‌شود و نباید تکراری باشند.